

રજુ તારીખ	૦૮	૦૫	૨૦૨૪
દાખલ તારીખ	૦૮	૦૫	૨૦૨૪
નિકાલ તારીખ	૩૦	૦૬	૨૦૨૬
અવધિ	૦૨વર્ષ	૦૧માસ	૨૨દિવસ

ફોજદારી કેસ નં. ૫૮૫૪૨/૨૦૨૪

આંક - ૨૩

Form -A**અમદાવાદ શહેર ના મહેરબાન વીસમાં અધિક ચીફ જ્યુડીશીયલ મેજિસ્ટ્રેટ****સાહેબની કોર્ટ,****કોર્ટ નં. ૩૮, અમદાવાદ શહેર****અંકિત વિષ્ણુપ્રસાદ પટેલ**

વીસમાં અધિક ચીફ જ્યુડીશીયલ મેજિસ્ટ્રેટ, અમદાવાદ શહેર

GJ01181

ચુકાદાની તારીખ - ૩૦/૦૬/૨૦૨૬

ક્રિમિનલ કેસ નં. - ૫૮૫૪૨/૨૦૨૪

એફ.આઈ.આર નં. - -----

(વટાવખત અધિનિયમ હેઠળની ફરીયાદ)

ફરીયાદી

દર્શન ફાઈનાન્સના પ્રોપરાઈટર
સંગીતા મહેન્દ્રરાજ કાંકરીયાના કાયદેસરના કુ.મુ.
મહેન્દ્રરાજ ભંવરલાલ કાંકરીયા
ઉ.વ.આ.૪૩, ધર્મે-હિન્દુ, ધંધો- વેપાર
ઠે. - ૩૫, વાણિજ્ય ભવન, દિવાન
બલ્લુભાઈ સ્કુલ સામે, કાંકરીયા, અમદાવાદ.

ફરીયાદ પક્ષે વિ.વ.શ્રી	વિ.વ.શ્રી. હિરેન પી. શાહ
આરોપી	દેવાભાઈ રાયમલભાઈ બાવજી રહે-ખાખરાવાળી મેલડીના રસ્તે, આર.ટી.ઓ.ઓફીસની બાજુમાં, કંડલા હાઇવે, મહેન્દ્રનગર, મોરબી
આરોપી તરફે વિ.વ.શ્રી	વિ.વ.શ્રી. એમ. કે. ઘાસી વિ.વ.શ્રી એસ.ડી ઘમંડે

Form -B

બનાવ તારીખ	-----
એફ.આઈ.આર. તારીખ	-----
ચાર્જશીટ દાખલ તારીખ	-----
ચાર્જશીટ (પ્લી) કર્યા તારીખ	૧૭/૦૮/૨૦૨૫
પુરાવો ચાલુ થયા તારીખ	-----
ચુકાદો અનામત રાખ્યા તારીખ	૩૦/૦૬/૨૦૨૬
ચુકાદા તારીખ	૩૦/૦૬/૨૦૨૬
સજા કરી હોય તો સજા તારીખ	૩૦/૦૬/૨૦૨૬

આરો પી. નં.	આરોપીનું નામ	અ ટ ક કર્યા તા રી ખ	જામીન પર છોડ્યા તારીખ	ગુનો	તકસીરવાન / નિર્દોષ	સજા	સી.આર. પી.સી. ની કલમ ૨૪૮ હેઠળ કસ્ટડી માં રહેલ સમય
૧	દેવાભાઈ રાયમલભાઈ બાવજી	—	—	વટાવખત અધિનિય મની કલમ ૧૩૮	તકસીરવાન	૦૩(ત્રણ માસ) ની સજા તથા વળતર	---

Form - C**ફરીયાદપક્ષે / બચાવપક્ષે / કોર્ટ તરફ સાહેદ લીસ્ટ****એ. / ફરીયાદપક્ષે સાહેદ લીસ્ટ**

<u>ફરી. સાહેદ નં.</u>	<u>સાહેદનું નામ</u>	<u>સાહેદનો પ્રકાર</u>	<u>આંક</u>
ફરી. સાહેદ નં. ૧	મહેન્દ્રરાજ ભંવરલાલ કાંકરીયા	ફરીયાદી	૦૩

બી. / બચાવપક્ષે સાહેદ લીસ્ટ

<u>સાહેદ નં. / આંક</u>	<u>સાહેદનું નામ</u>	<u>સાહેદનો પ્રકાર</u>
-----	-----	-----

સી. / કોર્ટપક્ષે સાહેદ લીસ્ટ

<u>સાહેદ નં. / આંક</u>	<u>સાહેદનું નામ</u>	<u>સાહેદનો પ્રકાર</u>
-----	-----	-----

ફરીયાદપક્ષે / બચાવપક્ષે / કોર્ટ તરફ આંક ::**એ. / ફરીયાદપક્ષે આંક**

<u>અનુક્રમ નં.</u>	<u>વિગત</u>	<u>આંક</u>
૧.	ફરિયાદીને આપેલ પાવર ઓફ એટર્ની	આંક-૦૮
૨.	ફરિયાદી પેઢીનું ગુમાસ્તાધારા સર્ટીફિકેટ	આંક-૦૯
૩.	આરોપી સાથે થયેલ એગ્રીમેન્ટ	આંક-૧૦
૪.	આરોપીના ખાતાનો ઉતારો	આંક-૧૧
૫.	તકરારી ચેક નં. ૧૫૪૯૩૬	આંક-૧૨
૬.	ચેક નં. ૧૫૪૯૩૬ નો રીટર્ન મેમો	આંક-૧૩
૭.	નોટીસની સ્થળપ્રત	આંક-૧૪
૮.	આર.પી.એ.ડી.ની સ્લીપ	આંક-૧૫
૯.	એકનોલેજમેન્ટ સ્લીપ	આંક-૧૬
૧૦.	ટ્રેક કન્સાઈનમેન્ટ રીપોર્ટ	આંક-૧૭

બી. / બચાવપક્ષે આંક

<u>અનુક્રમ નં.</u>	<u>આંક</u>	<u>વિગત</u>
-----	-----	-----

સી. / કોર્ટ તરફ આંક

<u>અનુક્રમ નં.</u>	<u>આંક</u>	<u>વિગત</u>
-----	-----	-----

કબજે કરેલ મુદામાલ

<u>અનુક્રમ નં.</u>	<u>આર્ટિકલ નંબર</u>	<u>વિગત</u>
-----	-----	-----

તારીખ :: ૩૦/૦૬/૨૦૨૬

અમદાવાદ

અંકિત વિષ્ણુપ્રસાદ પટેલ

વીસમાં અધિક ચીફ જ્યુડીસીયલ મેજિસ્ટ્રેટ,

કોર્ટ નં. ૩૮,

અમદાવાદ સીટી, અમદાવાદ

GJ01181

- : ચુકા દો : -

- ફરીયાદી દ્વારા હાલની ફરીયાદ વટાવખત અધિનિયમ, 1881 (જે કાયદાને હવે પછી હાલના ચુકાદામાં સંક્ષિપ્તમાં "અધિનિયમ" તરીકે દર્શાવવામાં આવેલ છે.) ની કલમ ૧૩૮ નીચે આ કામના આરોપી સામે ફરિયાદના રુપમાં કરવામાં આવી છે.
- ફરીયાદીના કેસની ટુંકમાં હકીકત એવી છે કે, ફરિયાદી વાહનો ઉપર કાયદેસરના હાયપોથીકેશન એગ્રીમેન્ટ દવારા નાણાં ચુકવવાનો વેપાર ધંધો કરે છે. આરોપીના મિત્ર બાવાજી ભરતભાઈ માનસિંગભાઈ દવારા ફરિયાદી પાસેથી વાહન નં.જીજે-૧૨-એટી-૯૮૧૨(ટાટા) ઉપર કાયદેસરના હાયપોથીકેશન એગ્રીમેન્ટ દવારા નાણાં મેળવેલા. સદરહું એગ્રીમેન્ટમાં આરોપી જામીનદાર તરીકે રહેલ. આરોપીના મિત્ર તથા આરોપી અને ફરિયાદી વચ્ચે કરવામાં આવેલ હાયપોથીકેશન એગ્રીમેન્ટની શરતો મુજબ આરોપીના મિત્ર

અને આરોપીએ હાયપોથીકેશન એગ્રીમેન્ટ દ્વારા મેળવવામાં આવેલ નાણાં માસીક હપ્તાઓમાં ફરિયાદીને નિયમિત રીતે પરત ચુકવવા બંધાયેલાં તેમજ સંમત થયેલા. પરંતુ આરોપીના મિત્ર અને આરોપીએ નાણાં ચુકવવામાં ઘોર ઉપેક્ષા અને બેદરકારી દાખવતા, ફરિયાદીએ લેણાં થતાં નાણાંની માંગણી કરતાં આરોપીના મિત્ર અને આરોપી ફરિયાદીને રૂબરૂ મળી ફરિયાદી સાથેના તમામ હિસાબો સમજી સેટલમેન્ટ રકમ તરીકે રૂ.૨,૭૦,૦૦૦/-નકડી કરી સદર રકમ પૈકી રૂ.૧,૦૦,૦૦૦/- (અંકે રૂપિયા એક લાખ પુરા)ની રકમ ચુકવવાની જવાબદારી સ્વીકારી ચુકવણી પેટે બેંક ઓફ ઈન્ડિયા, સુભાષ રોડ, મોરબી શાખાનો તા.૧૯/૦૨/૨૦૨૪ નાં રોજનો ચેક નં.૧૫૪૯૩૬ સહી કરી લખી આપેલ, સદર ચેક ફરિયાદીએ તેમની બેંક પંજાબ નેશનલ બેંક, વાણિજ્યભવન શાખામાં આવેલ ખાતામાં ભરતાં તા.૨૨/૦૨/૨૦૨૪ નાં રોજ "ફંડઝ ઈનસફીશીયન્ટ"ના શેરા સાથે પરત આવેલ. આમ, ફરિયાદીને તેમની રકમ પરત મળેલ નથી.

3. સદર ચેક પરત ફરતાં ફરિયાદીએ આરોપીને તેમના વકીલશ્રી મારફતે તા.૨૧/૦૩/૨૦૨૪ નાં રોજ નોટીસ આપેલ અને આરોપીને તે નોટીસ તા.૩૦/૦૩/૨૦૨૪ નાં રોજ બજી ગયેલ છે તેમ છતાં આરોપીએ ફરિયાદીને ચેક મુજબની રકમ ચુકવેલ નથી તેથી હાલની ફરિયાદ દાખલ કરવા ફરજ પડેલ છે.
4. અંતમાં ફરિયાદી દ્વારા તેમની ફરિયાદ માં દાદ માંગવામાં આવેલ છે કે આરોપીને સમન્સ ઈશ્યુ કરી, કોર્ટમાં બોલાવી, ગુન્હો સાબિત થયેથી સખતમાં સખત કેદની સજા કરવા તેમજ ચેકની રકમનો ડબલ

દંડ કરવા તેમજ ફરિયાદીને વ્યાજ સહિત યોગ્ય વળતર અપાવવા તેમજ કાયદાની જોગવાઈ મુજબ સજા કરી યોગ્ય નસીયત કરવા હુકમ કરવા અરજ કરેલ છે.

5. સદર ફરિયાદ દાખલ થતાં આરોપીને સમન્સ કરવાનો હુકમ મારા પુરોગામી વિ.ન્યાયાધીશ શ્રી દ્વારા કરવામાં આવેલ છે અને આરોપીને સમન્સ બજી જતાં તેઓ તેમના વિ.વ.શ્રી મારફત હાજર રહેલ છે અને તેમને કેસ પેપર્સની નકલ આપ્યા બાદ આંક-૦૭ થી પ્લી નોંધવામાં આવી છે જેમાં આરોપીએ તેમની સામેના ગુનાનો ઇન્કાર કરેલો છે જેથી કેસમાં આગળની કાર્યવાહી ચલાવવામાં આવી છે.

6. ફરિયાદીએ પોતાની ફરિયાદના સમર્થનમાં નીચે મુજબના દસ્તાવેજ તથા મૌખિક પૂરાવા રજુ કર્યા છે.

મૌખિક પૂરાવા

<u>ફરી. સાહેદ નં.</u>	<u>સાહેદનું નામ</u>	<u>સાહેદનો પ્રકાર</u>	<u>આંક</u>
ફરી. સાહેદ નં. ૧	મહેન્દ્રરાજ ભંવરલાલ કાંકરીયા	ફરીયાદી	૦૩

દસ્તાવેજ પૂરાવા

<u>અનુક્રમ નં.</u>	<u>વિગત</u>	<u>આંક</u>
૧.	ફરિયાદીને આપેલ પાવર ઓફ એટર્ની	આંક-૦૮
૨.	ફરિયાદી પેઢીનું ગુમાસ્તાધારા સર્ટીફિકેટ	આંક-૦૯
૩.	આરોપી સાથે થયેલ એગ્રીમેન્ટ	આંક-૧૦
૪.	આરોપીના ખાતાનો ઉતારો	આંક-૧૧
૫.	તકરારી ચેક નં. ૧૫૪૯૩૬	આંક-૧૨
૬.	ચેક નં. ૧૫૪૯૩૬ નો રીટર્ન મેમો	આંક-૧૩
૭.	નોટીસની સ્થળપ્રત	આંક-૧૪
૮.	આર.પી.એ.ડી.ની સ્લીપ	આંક-૧૫
૯.	એકનોલેજમેન્ટ સ્લીપ	આંક-૧૬
૧૦.	ટ્રેક કન્સાઈનમેન્ટ રીપોર્ટ	આંક-૧૭

7. સદર કામે આરોપી હાજર રહેતાં ન હોવાથી ફરીયાદીની આરોપી તર્ફની ઉલટતપાસ કરવાનો હક્ક બંધ કરવામાં આવેલ છે.

8. ફરિયાદપક્ષ દ્વારા ઉપરોક્ત પુરાવા રજુ કર્યા બાદ વધુ પુરાવા રજુ કરવા ન હોય તે અંગે આંક-૨૦ ની પુરસીસથી જાહેરાત કરી છે.

9. આ કામે ફરીયાદપક્ષે પુરાવો રજુ થયા બાદ આરોપી વિરુદ્ધ પુરાવો જણાતાં, આરોપીનું ફોજદારી કાર્યરીતી સંહિતાની કલમ ૩૧૩ અન્વયે વિશેષ નિવેદન નોંધવું જરૂરી છે પરંતુ સદર કામે આરોપી તર્ફ ફરીયાદીની ઉલટતપાસ કરવા માટે આરોપી હાજર રહેલ નથી તેથી તેમના તર્ફ ફરીયાદીની ઉલટતપાસ કરવાનો હક્ક બંધ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ છે તેમજ ત્યારબાદ સદર કામે વધારાનું નિવેદન તૈયાર કરીને કામમાં સામેલ રાખવામાં આવેલ છે તેમ છતાં ત્યારબાદ પણ આરોપી હાજર રહેતાં ન હોવાથી આરોપીના વધારાના નિવેદનનો હક્ક પણ સ્થગિત કરવામાં આવેલ છે તેથી સદર કામે આરોપીનું વધારાનું નિવેદન નોંધવામાં આવેલ નથી. તે બાબતે ગુજરાત રાજ્યની નામદાર વડી અદાલતના મનોજ વાસુદેવ સોમપુરા વિ. ગુજરાત રાજ્ય¹ ના ચુકાદામાં ઠરાવેલ સિદ્ધાંત ધ્યાને લેવામાં આવેલ છે.

10. આરોપી તર્ફ કોઈ પ્રકારના દસ્તાવેજ કે મૌખિક પુરાવા રજુ કરવામાં આવેલ નથી અને આરોપી તર્ફ તેમનું વધારાનું નિવેદન પણ આપવામાં આવેલ નથી તે સંજોગોમાં સદર કામે આરોપી તર્ફ કોઈ પુરાવો પણ રજુ કરવામાં આવેલ નથી.

11. સદર કામે હાલના કેસની કાર્યવાહી સમન્સ કેસ પદ્ધતીથી ચલાવવા બાબતનો હુકમ કરવામાં આવેલ છે અને તેથી સદર હુકમ મુજબ હાલના કેસની ઇન્સાફી કાર્યવાહી સમન્સ કેસ પદ્ધતીથી ચલાવવામાં આવેલ છે.

12. હાલના કામે ફરીયાદીના વિ.વ.શ્રી દ્વારા મૌખિક દલીલો કરીને જણાવેલ છે કે, આ કામે આરોપીએ ફરિયાદીના આરોપી પાસે બાકી નીકળતાં કાયદેસરના લેણાં પેટે આરોપી દ્વારા તકરારી ચેક આપવામાં આવેલ હતો જે ચેક બેંકમાં રજુ કરવામાં આવતાં તે પરત ફરેલ છે અને તેથી આરોપીને નોટીસ આપવામાં આવેલ છે અને તે નોટીસનો આરોપી તરફ કોઈ જવાબ રજુ કરવામાં આવેલ નથી તેમજ તે નોટીસ મુજબ કોઈ રકમ ચુકવેલ નથી અને આરોપી ઇન્સાફી કાર્યવાહી દરમિયાન હાજર પણ રહેલ નથી. તે તમામ સંજોગોમાં ફરીયાદીની તરફેણના અનુમાનોનુ બચાવ પક્ષ દ્વારા ખંડન કરવામાં આવેલ નથી અને તે સંજોગોમાં તકરારી ચેક તે કાયદેસરની લેણી રકમ માટે જ આપવામાં આવેલ હોવાનુ અનુમાન કરવુ જરૂરી છે અને તે અનુમાનના આધારે આરોપીને સદર કામે તકસીરવાન ઠરાવી મહત્તમ સજા કરવા તથા ચેકની રકમથી બમણી રકમનુ વળતર ફરીયાદીને અપાવવા અરજ કરેલ છે.

13. હાલના કામના આરોપી હાજર રહેતાં ન હોઈ તેમના તરફ ની ફરીયાદી ની ઉલટતપાસ નો હક્ક પણ બંધ કરવામાં આવેલ છે તેમજ વધારાના નિવેદનનો હક્ક સ્થગિત કરવામાં આવેલ છે અને ત્યારબાદ પણ આરોપી હાજર રહેતાં ન હોવાથી આરોપીની દલીલોનો હક્ક પણ બંધ કરવામાં આવેલ હોવાથી સદર કામે આરોપી તરફ કોઈ પણ પ્રકારની દલીલો સાંભળવામાં આવેલ નથી.

14. ઉપરોક્ત પ્લીડીંગ્સ, પૂરાવા તથા પક્ષકારોની રજુઆતો ધ્યાને લેતા હાલની ફરિયાદના ન્યાય નિર્ણય માટે નીચે મુજબના મુદ્દા ઉપસ્થિત થાય છે.

(૧) શું ફરિયાદપક્ષ નિઃશંકપણે સાબીત કરે છે કે, ફરિયાદવાળો ચેક આરોપીએ તેના કાયદેસરના દેવાની ચુકવણી માટે ફરીયાદીને આપેલ છે?

(૨) શું ફરિયાદપક્ષ નિઃશંકપણે સાબીત કરે છે કે, આરોપીએ વટાવખત અધિનિયમની કલમ ૧૩૮ મુજબનો શિક્ષાને પાત્ર ગુન્હો કરેલ છે?

(૩) શું હુકમ?

15. ઉપરોક્ત મુદ્દાઓના મારા જવાબ નીચે મુજબ છે.

(૧) હકારમાં

(૨) હકારમાં

(૩) આખરી હુકમ મુજબ.

16. ઉપરોક્ત નિર્ણયના મારા કારણો નીચે મુજબ છે.

:: કા ૨ છો ::

17. **મુદા નં. ૧ :: શું ફરિયાદપક્ષ નિઃશંકપણે સાબીત કરે છે કે, ફરીયાદવાળો ચેક આરોપીએ તેના કાયદેસરના દેવાની ચુકવણી માટે ફરીયાદીને આપેલ છે?**

મુદા નો જવાબ :: હકારમાં.

17.1 આ કામે ફરીયાદ તથા ફરીયાદી તર્ફે રજુ દસ્તાવેજી તેમજ મૌખિક પુરાવાઓ ધ્યાને લેવામાં આવે તો હાલની ફરીયાદ મુજબ આ કામે આરોપીના મિત્ર બાવાજી ભરતભાઈ માનસિંગભાઈ દ્વારા ફરિયાદી પાસેથી વાહન ઉપર કાયદેસરના હાયપોથીકેશન એગ્રીમેન્ટ દ્વારા નાણાં મેળવવામાં આવેલ. જેમાં આરોપી જામીનદાર તરીકે રહેલા હોઈ, જેની રકમ પરત ચુકવવા માટે આરોપી દ્વારા તકરારી ચેક આપવામાં આવેલ હતો જે ચેક ફરીયાદીએ તેમની બેંકમાં રજુ કરતાં "ફંડઝ ઈનસફીશીયન્ટ" ના શેરા સાથે પરત ફરેલ છે. ચેક પરત ફરતા ફરિયાદીએ આરોપીને વટાવખત અધિનિયમની કલમ ૧૩૮ મુજબ કાયદેસરની નોટીસ આપેલી.

17.2 મુદા નં. ૧ ના તારણ સુધી પહોંચવા માટે આ કામે ફરીયાદપક્ષ દ્વારા રજુ કરવામાં આવેલ પુરાવો જોવામાં આવે તો ફરીયાદીએ આંક ૦૩ થી તેમની સરતપાસ આપવામાં આવેલ છે જેમાં તેઓએ ફરીયાદને અનુરૂપ પુરાવો આપેલ છે. સદર કામે હાલની ફરીયાદ સાથે ફરીયાદી તર્ફે ઉપરોક્ત

લીસ્ટમાં દર્શાવ્યા મુજબના દસ્તાવેજ પુરાવા રજૂ કરવામાં આવેલ છે.

17.3 સદર ફરીયાદીની બચાવપક્ષ દ્વારા ઉલટતપાસ કરવામાં આવેલ નથી અને તે સંજોગોમાં આરોપી તરફ કોઈ પણ પ્રકારનો બચાવ રેકર્ડ ઉપર આવેલ નથી. આરોપી દ્વારા ફરીયાદીની નોટીસનો જવાબ આપવામાં આવેલ હોય તેવો કોઈ જવાબ પણ હાલના કામે રેકર્ડ ઉપર આવેલ નથી તે સંજોગોમાં સદર કામે બચાવપક્ષ દ્વારા કોઈ પણ પ્રકારનો બચાવ રેકર્ડ ઉપર આવેલ હોવાનું જણાઈ આવતું નથી. વિશેષમાં આરોપીએ ફરીયાદીને ફરિયાદમાં જણાવેલ તકરારી ચેકની રકમ પરત કરેલ હોઈ, તેવો કોઈ પુરાવો હાલના કામે આરોપીપક્ષે રજૂ થયેલ નથી.

17.4 આ કામે જોવામાં આવે તો અધિનિયમમાં કરેલ જોગવાઈ મુજબ અનુમાનોનું ખંડન કરતો પુરાવો આરોપી દ્વારા રજૂ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી આરોપી વિરૂધ્ધ અધિનીયમ ની કલમ ૧૩૮ મુજબનો ગુનો પુરવાર માનવાનો રહે છે. તે બાબતે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા મેસર્સ કુમાર એક્સપોર્ટ વિ. વિનોદ શર્મા² ના ચુકાદામાં પારા-૧૧માં અનુમાનો ક્યારે કરી શકાય અને અનુમાનોનું ખંડન કરવાની જવાબદારી આરોપી કેવી રીતે નિભાવી શકે તે બાબતે વિગતવાર ચર્ચા કરવામાં આવેલ છે. સદર ચુકાદાને માનપુર્વક વંચાણે લેતાં, અનુમાનોનું ખંડન કરી શકે તે મુજબના પ્રોબેબલ બચાવ કે જે બચાવ આધારે અનુમાનોનું ખંડન થાય છે તેવું માનવા સામાન્ય બુદ્ધિશાળી માણસ પ્રેરાય તેવો પુરાવો આરોપીપક્ષે રજૂ કરવામાં આવેલ છે કે કેમ અથવા તેવો બચાવ આરોપી પક્ષ રેકર્ડ ઉપર લાવી શકેલ છે કે કેમ તે ધ્યાને લેવું પડે.

17.5 તે બાબતે જોવામાં આવે તો આરોપી દ્વારા હાલના કામે કોઈ પ્રકારનો બચાવ લેવામાં આવેલ નથી અને બચાવ કરવા માટે આરોપી હાજર પણ રહેલ નથી. આરોપી દ્વારા કોઈ પુરાવો પણ રજૂ કરવામાં આવેલ નથી કે આરોપી દ્વારા તેઓ સદર રકમ આપવા બંધાયેલ ન હોવાનું કે સદર ચેક તે

આરોપીએ કાયદેસરના દેવાની ચુકવણી માટે આપેલ ન હોવા બાબતની કોઈ જ હકીકત રેકર્ડ ઉપર લાવી શકેલ નથી. તે માટે આરોપી દ્વારા પુરાવો આપવો જરૂરી નથી પરંતુ ફરીયાદીની ઉલટતપાસ પણ આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલ ન હોવાથી આરોપી તેમના વિરૂધ્ધના અનુમાનોનું ખંડન કરવામાં સફળ નીવડેલ હોય તેમ માની શકાય નહીં. વધુમાં સદર કામે આરોપીનો ચેક ફરીયાદી પાસે કેવી રીતે ગયેલ તે બાબતે કોઈ જ હકીકત બચાવપક્ષ તર્ફ રેકર્ડ ઉપર લાવવામાં આવેલ નથી.

17.6 આ કામે જોવામાં આવે તો બચાવપક્ષ તર્ફ એવી કોઈ તકરાર લેવામાં આવેલ નથી કે, ફરીયાદી દ્વારા જે ચેક રજુ કરવામાં આવેલ છે તે ચેકમાં આરોપીની સહી નથી કે તે ચેક આરોપીના ખાતાનો નથી. એ હકીકત સ્પષ્ટ થતાં હવે અધિનિયમની ઉપરોક્ત ચર્ચેલ કલમ ૧૧૮, ૧૩૯ મુજબના અનુમાનો પેચી અને હોલ્ડર ઇન ડ્યુ કોર્સ ના લાભમાં થાય છે અને આ અનુમાનો ખંડન કરવાની જવાબદારી આરોપી ઉપર રહેલ છે. જે અનુમાનો મુજબ, ફરીયાદવાળો જે ચેક છે, તે કાયદેસરના દેવાની ચુકવણી માટે અથવા અન્ય જવાબદારી ફેડવા માટે આપવામાં આવેલ હતો. આમ, આ તમામ હકીકતે ફરીયાદીએ મુદા નં. ૧ નિઃશંકપણે સાબીત કરેલ છે કે ફરીયાદીને આરોપી દ્વારા આપવામાં આવેલ ચેક આરોપીએ તેના કાયદેસરના દેવાની ચુકવણી માટે ફરીયાદીને આપેલ છે.

17.7 વધુમાં હાલના કામે રંગપ્પા વિ. શ્રી મોહન^૩નો ચુકાદો ધ્યાને લેવામાં આવે તો નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઠરાવવામાં આવેલ કે, જ્યારે ચેક પરત ફરેલ હોવાની હકીકત સાબીત થાય ત્યારે આરોપીએ તેમના કેસનો બચાવ કરવો જરૂરી છે અને તેની રજુઆત કરવી જરૂરી છે અને ફરીયાદી દ્વારા જ્યારે પ્રથમ દર્શનીય કેસ પુરવાર થાય તો તે સંજોગોમાં આક્ષેપો અને અનુમાનોનું ખંડન કરવાની જવાબદારી આરોપીની છે અને આરોપી તરફથી અપાયેલ ચેક આરોપીએ લીધેલ રકમના અનુસંધાને કાયદેસરની જવાબદારી પરીપૂર્ણ કરવા માટે અપાયેલ હોય તેવું પુરવાર કરવામાં જ્યારે

ફરીયાદપક્ષ સફળ નીવડેલ છે ત્યારે અધિનિયમની કલમ ૧૧૮ અને કલમ ૧૩૯ ના સ્ટેટ્યુટરી પ્રીઝમ્પશન cogent & convincing એવીડન્સથી રીબર્ટ કરવાની જવાબદારી આરોપીની છે અને તે માટે આરોપીએ સ્પષ્ટ અને વિશ્વસનીય માન્ય રાખી શકાય તેવો ખંડનાત્મક પુરાવો આપવો જોઈએ. નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ટી. વસંથાકુમાર વિ. વિજયકુમારી⁴ના ચુકાદામાં પણ નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવેલ છે.

10. Therefore, in the present case since the cheque as well as the signature has been accepted by the accused respondent, the presumption under Section 139 would operate. Thus, the burden was on the accused to disprove the cheque or the existence of any legally recoverable debt or liability . To this effect , the accused has come up with a story that the cheque was given to the complainant long back in 1999 as a security to a loan ; the loan was repaid but the complainant did not return the security cheque. According to the accused, it was that very cheque used by the complainant to implicate the accused . However, it may be noted that the cheque was dishonoured because the payment was stopped and not for any other reason . This implies that the accused had knowledge of the cheque being presented to the bank, or else how would the accused have instructed her banker to stop the payment. Thus , the story brought out by the accused is unworthy of credit , apart from being unsupported by any evidence.”

17.8 આમ, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યા મુજબ જ્યારે ચેક તથા સહી આરોપીએ સ્વિકૃત કરેલ હોય ત્યારે ચેક કોઈ કાયદેસરનું લેણું કે જવાબદારી માટે આપવામાં આવેલ નથી તેવું પુરવાર કરવાની જવાબદારી આરોપીની છે. હાલના કેસમાં આરોપી દ્વારા કોઈ પણ પ્રકારનો બચાવ રજૂ કરેલ નથી. આ કામના આરોપીએ અધિનિયમની કલમ ૧૧૮ તથા ૧૩૯ મુજબના ફરીયાદીની તરફેણના અનુમાનોને રીબર્ટ કરતો કોઈ પણ

પ્રકારનો બચાવ કે પુરાવો રજુ કરેલ નથી અને અનુમાનોનું ખંડન કરેલ નથી. આ સંજોગોમાં આરોપીએ ફરીયાદીને આપેલ તકરારી ચેક ફરીયાદીને કાયદેસરની લેણી થતી રકમ પેટે આપેલ હોવાનું પુરવાર માનવામાં આવે છે અને સદર તકરારી ચેક પરત ફરેલ હોય અને આરોપીએ ફરીયાદીને નાણા ચુકવેલ ન હોય મુદા નં.૧ નો જવાબ હકારમાં આપવામાં આવે છે.

18. મુદા નં. ૨ :: શું ફરિયાદપક્ષ નિઃશંકપણે સાબીત કરે છે કે, આરોપીએ વટાવખત અધિનીયમની કલમ ૧૩૮ મુજબનો શિક્ષાને પાત્ર ગુન્હો કરેલ છે?

મુદા નો જવાબ :: હકારમાં

18.1 આ કામે મુદા નં. ૨ બાબતે જોવામાં આવે તો અધિનીયમની કલમ ૧૩૮ મુજબનો શિક્ષાને પાત્ર ગુન્હો કરેલ છે તે બાબતે ચર્ચા કરવામાં આવે તો આરોપીએ ફરીયાદીને આપેલ ચેક તે કાયદેસરના દેવાની ચુકવણી માટે અથવા અન્ય જવાબદારી ફેડવા માટે આપવામાં આવેલ હતો તેમ જ્યારે માનવામાં આવેલ છે ત્યારે સદર ચેક જ્યારે બેંકમાં ફરીયાદી દ્વારા રજુ કરવામાં આવે ત્યારે સદર ચેકમાં જણાવ્યા મુજબની રકમ ફરીયાદીને મળવી જરૂરી છે અને આ કામે આંક-૧૩ થી રજુ રીટર્ન મેમો ધ્યાને લેવામાં આવે તો આરોપીએ ફરીયાદીને આપેલ ચેક તે "ફંડઝ ઈનસફીશીયન્ટ" ના કારણે પરત ફરેલ છે અને જ્યારે તે પરત ફરેલ ત્યારબાદ ફરીયાદી દ્વારા આરોપીને આંક-૧૪ વાળી નોટીસ આપવામાં આવેલ છે. પરંતુ આરોપી દ્વારા ફરીયાદીને ચેકની રકમ પરત કરવામાં આવેલ નથી કે હાલની ફરીયાદ દાખલ કર્યા બાદ પણ આરોપી દ્વારા ફરીયાદીને ચેકની રકમ પરત કરેલ નથી.

18.2 આમ, આરોપી દ્વારા ફરીયાદીને કાયદેસરના લેણા પેટે ચેક આપવામાં આવેલ છે અને તે ચેક પરત ફર્યા બાદ આરોપી દ્વારા ફરીયાદીને સદર રકમ પરત કરેલ નથી. આમ, જ્યારે ફરીયાદીને આરોપીએ ચેક આપેલ

હોવાનું અનુમાન કાયદા મુજબ કરવામાં આવેલ છે તે સંજોગોમાં સદર રકમ પરત ચુકવવાની જવાબદારી જ્યારે આરોપીની થાય છે અને તે રકમ આરોપીને નોટીસ મળ્યાના ૧૫ દિવસમાં ચુકવવામાં ન આવે અને તે બાબતની ફરીયાદ કરવી પડે તો તે સંજોગોમાં અધિનિયમની કલમ ૧૩૮ના તત્વો ને ધ્યાને લેવા જરૂરી થઈ પડે છે.

તત્વ (૧) કોઈ કાયદેસરના દેવા કે અન્ય જવાબદારી અદા કરવા માટે ચેક આપવામાં આવેલો હોવો જોઈએ.

અધિનિયમની કલમ ૧૩૮ મુજબ જોવામાં આવે તો ફરીયાદીએ સાબીત કરવું જરૂરી છે કે, કોઈ કાયદેસરના દેવા કે અન્ય જવાબદારી અદા કરવા માટે ચેક આપવામાં આવેલો હોવો જોઈએ જે હકીકત ફરીયાદી દ્વારા મુદા નં. ૧ લગત સાબીત કરવામાં આવેલ છે.

તત્વ (૨) ચેકના લખનાર વ્યક્તિના ખાતામાં અપુરતા નાણા ભંડોળના કારણે જ ચેકનો અનાદર થયેલ હોવો જોઈએ.

આ કામે આંક-૧૩, વાળો રીટર્ન મેમો જોવામાં આવે તો આરોપીએ ફરીયાદીને આપેલ ચેક તે "ફંડઝ ઈનસફીશીયન્ટ" ના કારણે પરત ફરેલ હોવાનું જણાઈ આવે છે અને તે બાબતે આરોપી દ્વારા ચેક રજુ કરવામાં આવેલ તે સમયે તેમના ખાતામાં પુરતા નાણાં હોવા બાબતની કોઈ રજુઆત કરવામાં આવેલ નથી.

તત્વ (૩) ચેક લખ્યા તારીખથી છ માસની સમયમર્યાદામાં (સુધારા મુજબ ત્રણ માસ) કલીયર થવા માટે બેન્કમાં રજુ થયેલ હોવો જોઈએ.

આ કામે અધિનિયમની કલમ ૧૩૮ મુજબના તત્વો મુજબ સદર ચેક, ચેક લખ્યા તારીખથી છ માસની સમયમર્યાદામાં (સુધારા મુજબ ત્રણ માસ) કલીયર થવા માટે બેન્કમાં રજુ થયેલ હોવો જોઈએ. આ કામે ફરીયાદવાળો ચેક તા.૧૯/૦૨/૨૦૨૪ ની તારીખનો લખવામાં આવેલ છે જે ચેક તા.૨૨/૦૨/૨૦૨૪ ના રોજ પરત ફરેલ છે અને આમ, સદર તત્વ મુજબ પણ સમયમર્યાદામાં તે ચેક ફરીયાદી દ્વારા બેન્કમાં રજુ કરવામાં આવેલ છે.

તત્વ (૪) ચેકનો અનાદર થયા બાદ બેન્ક તરફથી માહિતી મળ્યાના ૧૫

દિવસની અંદર (હવે સુધારો થયા બાદ ૩૦ દિવસની અંદર) ચેક લખનારને લેખિત ડીમાન્ડ નોટીસ આપીને ચેકમાંની રકમની માગણી કરેલી હોવી જોઈએ.

આ કામે સદર ચેક તા.૨૨/૦૨/૨૦૨૪ ના રોજ પરત ફર્યા બાદ તા.૨૧/૦૩/૨૦૨૪ નાં રોજ ફરીયાદી દ્વારા તે ચેક પરત ફર્યા બાબતની નોટીસ આપવામાં આવેલ છે. આમ, ફરીયાદી દ્વારા સદર ચેક પરત ફર્યા બાબતની નોટીસ પણ સમયમર્યાદામાં આપવામાં આવેલ છે.

તત્વ (૫) નોટીસ મળ્યાના ૧૫ દિવસમાં આરોપી ચેકની રકમ ચૂકવણી કરવામાં નિષ્ફળ ગયેલ હોવો જોઈએ.

સદર કામે આરોપીને નોટીસ મળેલ ન હોવા બાબતનો કોઈ સ્પષ્ટ બચાવ લેવામાં આવેલ નથી. આ કામે આંક-૧૬, થી એકનોલેજમેન્ટ સ્લીપ તથા આંક-૧૭, થી ટ્રેક કન્સાઈનમેન્ટ રીપોર્ટ રજુ કરવામાં આવેલ છે તે ધ્યાને લેતા અને આરોપીને રજી.પો.એ.ડી. થી નોટીસ મોકલવામાં આવેલ હોવા બાબતની હકીકત ધ્યાને લેતાં આરોપીને નોટીસ તા.૩૦/૦૩/૨૦૨૪ નાં રોજ બજી ગયેલ હોવાનું માનવાને રહે છે. સદર નોટીસ મોકલ્યા બાદ આરોપી દ્વારા કોઈ રકમ ચૂકવવામાં આવેલ હોય તેવી કોઈ હકીકત રેકર્ડ ઉપર આવેલ નથી તેમજ હાલની ફરીયાદ તા.૦૮/૦૫/૨૦૨૪ ના રોજ દાખલ કર્યા બાદ પણ આરોપી દ્વારા કોઈ રકમની ચૂકવણી કરવામાં આવેલ હોય તેવી હકીકત રેકર્ડ ઉપર આવેલ નથી.

તત્વ (૬) દેવુ કે જવાબદારી કાયદેસર રીતે અમલ કરાવી શકાય તેવી હોવી જોઈએ.

આ કામે ફરીયાદીની ફરીયાદ મુજબ આરોપીના મિત્ર બાવાજી ભરતભાઈ માનસિંગભાઈ દ્વારા ફરીયાદી પાસેથી વાહન ઉપર કાયદેસરના હાયપોથીકેશન એગ્રીમેન્ટ દ્વારા નાણાં મેળવવામાં આવેલ. જેમાં આરોપી જામીનદાર તરીકે રહેલા હોઈ, જેની રકમ પરત કરવા માટે

આરોપી દ્વારા ફરીયાદવાળો ચેક આપવામાં આવેલ હતો. તે દેવા કે જવાબદારી સ્વરૂપની માની શકાય તેમ છે અને તેનો કાયદેસર રીતે અમલ કરાવી શકાય તેમ પણ છે.

18.3 વધુમાં આ કામે આરોપીને તેઓની સામે હાલનો કેસ નામદાર કોર્ટ પેન્ડીંગ છે તે જાણમાં છે તેમ છતાં કેસની કાર્યવાહી માટે હાજર રહેલ નથી. ચેક રીટર્નના કેસોનો કોર્ટોમાં ખૂબજ ભરાવો છે. જો કેસના દરેક તબક્કે આરોપીને પકડ વોરંટ ઇસ્યુ કરી હાજર રખાવવા પ્રયત્નો કરવામાં આવે તો ચેક ના કેસોનો નિકાલ કરવાનું કામ ખૂબજ મુશ્કેલ બની રહે. આરોપીને તેઓની સામે કેસની કાર્યવાહી કોર્ટમાં ચાલી રહેલ હોવાન જાણમાં છે તેમ છતાં હાજર ન રહી કેસની કાર્યવાહી વિલંબિત કરવાના ઇરાદાથી હાજર રહેલ ન હોવાનું આરોપીના વર્તન ઉપરથી જણાઈ આવે છે. કાયદો જાગૃત વ્યક્તિને મદદ કરે છે. આમ આરોપી તેઓની સામેના કેસમાં કોઈ બચાવ રજૂ કરવા માગતા નથી તેવું અનુમાન કરી શકાય. તેમજ આ કામે Hon'ble Supreme Court in case, In Re: Expeditious Trial of cases under Section 138 of N.I.Act 1881, AIR 2021 SC 1957 નો ચુકાદો વંચાણે લેતા પણ કેસોની ઝડપી ટ્રાયલ ચલાવવા સબંધે જે સિધ્ધાંત પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવેલ છે તેને લક્ષમાં લેતા કેસની ન્યાયીક કાર્યવાહી વિના વિલંબે તથા ઝડપી આગળ ચલાવવી જરૂરી જણાયેલ છે. વધુમાં, આરોપી તરફે એક્ટની કલમ-૧૪૫(૨) મુજબની અરજી આપેલ નથી. તેમજ નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટે મનોજ વાસુદેવ સોમપુરા વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ગુજરાતના કામે સ્પે. ક્રિમીનલ એપ્લીકેશન નં.૬૭૨૧/૨૦૨૩, તા.૧૫/૦૯/૨૦૨૩ ના રોજ આપેલ ચુકાદો હાલના કેસના ગુણદોષ ઉપર નિર્ણય કરવા માટે મહત્વનો છે. જેના પેરા-૧૪ નીચે મુજબ રીપ્રોડ્યુસ

કરેલ છે

14.Considering the facts and circumstances of the case, this Court is of the opinion that the trial Court was completely justified in passing the impugned judgment and order. The decision to not conduct cross-examination of the complainant in spite of repeated opportunities and to not remain present on the next date of trial when his Further Statement u/s. 313 of Cr.P.C. recorded on the earlier date was to be exhibited was a deliberate, intentional and conscious decision on the part of the petitioner. It was not that the petitioner was not aware about the stage of trial proceedings. However, deliberately, the petitioner had chosen to remain absent from the trial proceedings from the date his Further Statement u/s. 313 of Cr.P.C. was recorded but before it could be exhibited.

આમ, ઉપરોક્ત ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરેલા સિધ્ધાંતો લક્ષમાં લેતા આરોપીને જાણ હોવા છતાં અને પુરતી તકો આપવા છતાં ઈરાદાપુર્વક ગેરહાજર રહે તો તેમના વિરુદ્ધ કેસનો ન્યાયિક નિર્ણય તેમની ગેરહાજરીમાં થઈ શકે. વધુમાં રેકર્ડ ઉપર આવેલ સમગ્ર પુરાવાને આધારે આ કામના તોહમતદારે ફરીયાદી પાસેથી લીધેલ રકમ પેટે તકરારી ચેક કાયદેસરની દેવુ/જવાબદારી પરિપુર્ણ કરવા માટે અપાયેલ હોય તેવુ માનવાનું રહે છે. નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૧૮ અને ૧૩૯ ના સ્ટેચ્યુટરી પ્રિઝમશન Cogent & convincing એવીડન્સથી રીબર્ટ કરવાની જવાબદારી આરોપીની છે અને

તે માટે આરોપીએ સ્પષ્ટ અને વિશ્વસનીય માન્ય રાખી શકાય તેઓ ખંડનાત્મક પુરાવો આપવો જોઈએ તેવી જ રીતે નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા એ.આઈ.આર. ૨૦૧૫ એસ.સી. ૨૨૪૦ ઉપર પ્રસિધ્ધ થયેલ ટી. વસંથાકુમાર વિ. વિજયકુમારીના ચુકાદામાં જ્યારે ચેક તથા સહી આરોપીએ સ્વીકૃત કરેલ હોય ત્યારે ચેક કોઈ કાયદેસરનું લેણું કે જવાબદારી માટે આપવામાં આવેલ નથી તેવું પુરવાર કરવાની જવાબદારી આરોપીની છે. આ કામના આરોપીએ એન.આઈ. એક્ટની કલમ ૧૧૮, ૧૩૯ મુજબના ફરિયાદીની તરફેણના અનુમાનોને રીબર્ટ કરતો સંતોષકારક પુરાવો રજૂ કરેલ નથી અને અનુમાનોનું ખંડન કરેલ નથી. આ સંજોગોમાં આરોપીએ ફરિયાદીને આપેલ આંક-૧૨, નો ચેક ફરિયાદીને કાયદેસરની લેણી થતી રકમ પેટે આપેલ હોવાનું પુરવાર માનવામાં આવે છે અને આંક-૧૩, નાં રીટર્ન મેમોથી સદર ચેક પરત ફરેલ હોય અને માંગણી નોટીસ આપ્યા છતાં ફરિયાદીને આરોપીએ નાણાં ચુકવેલ નથી. જેથી નેગો. ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ ના તમામ તત્વો સાબિત થતા હોય, આરોપીએ નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ હેઠળનો શિક્ષાપાત્ર ગુનો આચરેલો છે જેથી મુદા નં.૨ નો જવાબ હકારમાં આપવામાં આવેલ છે.

:: હુકમ ::

- આ કામના આરોપી દેવાભાઈ રાયમલભાઈ બાવજી, રહે-ખાખરાવાળી મેલડીના રસ્તે, આર.ટી.ઓ.ઓફીસની બાજુમાં, કંડલા હાઇવે, મહેન્દ્રનગર, મોરબી નાઓને વટાવખત અધિનિયમની(૧૮૮૧) ની કલમ ૧૩૮ મુજબ શિક્ષાપાત્ર ગુનામાં ફોજદારી કાર્યરીતી સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૨૫૫(૨) અન્વયે સબબ તકસીરવાર/દોષિત ઠરાવવામાં આવે છે.

- સદર કામ સજા બાબતે પક્ષકારોને સાંભળવા માટે રાખવામાં આવે છે.

હુકમ આજરોજ તારીખ ૩૦ મી માહે જૂન સને ૨૦૨૬ ના રોજ ખુદી
અદાલતમાં વાંચી સંભળાવી જાહેર કર્યો.

તા.૩૦/૦૬/૨૦૨૬

અમદાવાદ

અંકિત વિષ્ણુપ્રસાદ પટેલ

વીસમા અધિક ચીફ જ્યુ. મેજ,

કોર્ટ નં. ૩૮,

અમદાવાદ શહેર, અમદાવાદ

GJ01181

:: સજા બાબતે વધુ હુકમ ::

1. હાલના કામે સજા બાબતે ફરીયાદી તરફે વકીલશ્રી હાજર હોય ફરીયાદપક્ષ તરફે તેમની રજૂઆત છે કે, આ કામના આરોપીએ ફરીયાદીના કાયદેસરના લેણાં ચુકવેલ નથી. આરોપીની કસુરના કારણે ફરીયાદીને હાલની ફરીયાદ કરી સમગ્ર કાર્યવાહીમાં ભાગ લેવાની ફરજ પડેલ છે. જેથી આરોપીને મહત્તમ સજા કરી, ફરીયાદીને થયેલ નાણાંકીય નુકશાન સંદર્ભે વળતર અપાવવા અરજ ગુજારેલ છે. જ્યારે આરોપી કે તેમના વકીલશ્રીનો પોકાર કરાવવા છતાં હોઈ હાજર નથી.
2. આમ, જ્યારે આજ રોજ ચુકાદો જાહેર થવાના દિવસે પણ આરોપી સજાના પ્રમાણ અંગે કોઈ રજૂઆત કરવા માટે અદાલતમાં હાજર રહેલ નથી. આ ઉપરાંત હાલનો કેસ વોરંટ ટ્રાયેબલ ન હોય, તેથી આરોપીને દોષિત ઠરાવ્યા બાદ સજાના પ્રમાણ અંગે સાંભળવા જરૂરી પણ નથી. તેમ છતાં આરોપીની ગેરહાજરીમાં આરોપીને દોષિત ઠરાવવાનો અને તેને સજા કરતો હુકમ કરવો ન્યાયોચિત કહી શકાય કે કેમ? તે અંગે ચર્ચા કરવામાં આવે તો સૌ પ્રથમ તો નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ સમક્ષના Sharad Jethalal savla versus state of Gujrat (2017 (3) GLR 2353) ના ચુકાદાના પેરા નં.૨૨ અને ૨૫ ધ્યાને લેવા જરૂરી છે.

(22.) So far as the first question is concerned as regards the pronouncement of the judgment and order of conviction and sentence in the absence of the applicant accused, I am of the view that no illegality could be said to have been committed by the trial

Court.

(25.) However, the judgment that the learned Magistrate may pronounce in the absence of the accused by itself will not vitiate the judgment. Subsection (7) of Section 353 of the Cr.P.C. clearly lays down that no judgment delivered by any criminal court shall be deemed to be invalid by reason only of the absence of any party.

આમ, આ કેસની ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબની હકીકત અને નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ સમક્ષના ઉપરોક્ત ઠરાવેલ સિદ્ધિમાં તને ધ્યાને લઈ આરોપીની ગેરહાજરીમાં આરોપને દોષિત ઠરાવતો ચુકાદો જાહેર કરવો અને આરોપીને સજા કરવી ન્યાયોચિત જણાઈ આવે છે.

3. આમ, આરોપીની જવાબદારી, ગુન્હાનો પ્રકાર અને ગુન્હાનું સ્વરૂપ લક્ષમાં લેતાં, આરોપી ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ના ગુન્હામાં તકસીરવાન ઠરેલ છે ત્યારે સજા અંગે વિચાર કરતાં બે વર્ષની સજાની જોગવાઈ છે તેમજ ચેકની રકમ કરતા બમણી રકમ જેટલો દંડ કરવાની પણ જોગવાઈ છે, હાલના વર્તમાન યુગમાં નાણાંકીય વ્યવહારો રોકડ રકમના બદલે ચેકથી એટલે નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટથી પક્ષકારોના એકબીજાના વિશ્વાસથી થતા હોય છે એટલે કોઈ પ્રકારના કાનુની દેવાની ચુકવણી પેટે જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ બીજી વ્યક્તિને ચેક જેવું ફિં મતી રોકડ રકમની અવેજીમાં ચલણ અથવા ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ આપતી હોય ત્યારે તેની એ જવાબદારી છે કે, તે નાણાંની ચુકવણી થવી જોઈએ અને તે પ્રકારની કાળજી લેવી જોઈએ જો ચેક આપતા આવી

કાળજીના અભાવે અથવા ઈશ્દાપૂર્વક છેતરપીડી કરવાના કારણે આવો વિશ્વાસ ભંગ થાય અને ચેક પાછો પડે તો નાણાંકીય વ્યવહારો ખોરવાઈ જાય. આ તમામ સંજોગો રોકવા માટે ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮થી ૧૪૩ની જોગવાઈ કરેલ છે. આ તમામ બાબતોને ધ્યાનમાં લેતાં જે તે વ્યક્તિએ પોતાના કાનુની લેણાં ની વસુલાત માટે ચેકથી પૈસા મેળવવાનો પ્રસંગ પડેલ ઓય તેને તે ચેક આપનારની વિશ્વસનિયતાના અભાવે વેઠવુ પડેલ હોય અને નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮નું પાલન કરેલ હોય અને નોટીસ આપવા છતાં આરોપી તેમાં નિષ્ફળ નીવડેલ હોય કે કસુર કરેલ હોય ત્યારે સ્વાભાવિક પણે ફરીયાદીને આરોપી વિરુદ્ધ ફરિયાદ કર્યા સિવાય કોઈ વિકલ્પ રહેતો નથી, અને તેને કાનુની ગુચમાં, આંટી ઘુટીમાં પડવું પડે છે આમ આરોપીના આવા કૃત્યના પરિણામે છેવટે ફરિયાદીને વિકટીમ બનવુ પડે છે એટલે આરોપીને માત્ર સજા કરવાથી વિકટીમને સંતોષ ઓછો થતો નથી અને નાણાંકીય સ્થિતિમાં પણ ખોટ ભરપાઈ થતી નથી, જેથી ફરિયાદીને આર્થિક નાણાંકીય વળતર અપાવવુ જોઈએ તેવુ માનુ છુ તેમજ આરોપીને ઉપરોક્ત હકિકતે ચર્ચા કર્યા મુજબ હાલનાં કેસમાં મહત્તમ બે વર્ષની સજા કરી શકાય તેમ છે અને આવા ગુન્હામાં આરોપીનો ગુન્હો કરવાનો કોઈ ઈશ્દો હતો નથી પરંતુ પોતાની આર્થિક સ્થિતિને કારણે મજબુરીમાં પણ જાણે અજાણે આવો ગુન્હો કરી બેસતો હોય છે. તેમજ હાલના કેસના સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા આરોપીને પ્રોબેશનનો લાભ આપી શકાય નહીં, આમ પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર એક્ટની કલમ-૩, ૪ કે ક્રિ.પ્રો. કોડની કલમ-૩૬૦ મુજબ આરોપીને લાભ આપવા પાત્ર કેસ નથી. આ તમામ સંજોગો ધ્યાને

લેતા આરોપીને, સજાની સાથે ફરિયાદીને વળતર આપવું પણ ન્યાયી અને વ્યાજબી જણાતું હોય જેથી મુદદા નં.૨ ના જવાબ અન્વયે નીચે મુજબનો આખરી હુકમ કરુ છું.

:: હુકમ ::

- ફોજદારી કાર્યરીતી સંહિતાની કલમ ૨૫૫(૨) હેઠળ આરોપી દેવાભાઈ રાયમલભાઈ બાવજી, રહે-ખાખરાવાળી મેલડીના રસ્તે, આર.ટી.ઓ.ઓફીસની બાજુમાં, કંડલા હાઇવે, મહેન્દ્રનગર, મોરબી નાઓને વટાવખત અધિનિયમની કલમ ૧૩૮ના શિક્ષાપાત્ર ગુન્હા સબબ તકસીરવાન ઠરાવી ૦૩(ત્રણ માસ)ની સાદી કેદની સજાનો હુકમ કરવામાં આવે છે. આરોપીને આ ગુના સબબ કોઈ અલાયદો દંડ કરવામાં આવતો નથી.
- ફોજદારી કાર્યરીતી સંહિતાની કલમ ૩૫૭(૩) અન્વયે આરોપીને એવો આદેશ કરવામાં આવે છે કે, તેમણે આ કામના તકરારી ચેકની રકમ રૂ.૧,૦૦,૦૦૦/- (અંકે રૂપિયા એક લાખ પુરા) નુ વળતર ફરીયાદીને ચુકવી આપવાના રહેશે તેવો હુકમ કરવામાં આવે છે.
- વળતરની રકમ રૂ.૧,૦૦,૦૦૦/- (અંકે રૂપિયા એક લાખ પુરા) જેટલી હોઈ સદરહુ રકમ ફરીયાદીને ચુકવવા અથવા કોર્ટમાં જમા કરાવવા માટે આરોપીને દિન-૬૦ નો સમય આપવામાં આવે છે. આરોપીએ રૂ.૧,૦૦,૦૦૦/- (અંકે રૂપિયા એક લાખ પુરા) હુકમ થયાના દિન-૬૦માં ફરીયાદીને ચુકવવા અથવા કોર્ટમાં જમા કરાવવાના રહેશે.
- જો આરોપી ઉપર મુજબની વળતરની રકમ ચુકવવામાં કસુર કરે તો

આરોપીએ વધુ બે માસની સાદી કેદની સજા ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

- આરોપીના જામીનખત તથા જાતમુચરકા આથી રદ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.
- હાલનો ચુકાદો જાહેર કરતાં સમયે આરોપી હાજર રહેલ ન હોઈ કેદની સજાના હુકમની અમલવારી માટે ફોજદારી કાર્યરતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ-૭૦(ફોર્મ-નં.૨) મુજબ આરોપી વિરુદ્ધ ઘરપકડ વોરંટ જારી કરવું. વધુમાં લગત પોલીસ સ્ટેશનના પોલીસઈન્સપેક્ટરશ્રીને આદેશ કરવામાં આવે છે કે, તેઓએ આરોપી ઉપર વોરંટની અમલવારી તાકીદે કરવી.
- ફોજદારી કાર્યરતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ-૩૬૩(૧) અન્વયે આરોપીને આ હુકમની નકલ સત્વરે અને વિના મુલ્યે પુરી પાડવા કલમ-૭૦ મુજબના વોરંટની સાથે રાખી મોકલી આપવી અને આ વોરંટની અમલવારી થયેથી તરતજ આરોપીને આ હુકમની નકલ પુરી પાડવી.

હુકમ આજરોજ તા.૩૦ મી માઈ જૂન સને ૨૦૨૬ ના રોજ વાંચી સંભળાવી જાહેર કર્યો.

તા. ૩૦/૦૬/૨૦૨૬

અમદાવાદ

અંકિત વિષ્ણુપ્રસાદ પટેલ

વીસમાં અધિક ચીફ જ્યુ. મેજી,

કોર્ટ નં. ૩૮,

અમદાવાદ શહેર, અમદાવાદ

GJ01181